

Vec C-680/20

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

15. december 2020

Vnútroštátny súd:

Consiglio di Stato

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

7. december 2020

Odvolaťka:

Unilever Italia Mkt. Operations Srl

Odporca:

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato

Predmet konania vo veci samej

Odvolanie proti rozsudku Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Regionálny správny súd Lazio, Taliansko), ktorým bola zamietnutá žaloba odvolateľky proti rozhodnutiu o uložení sankcie, ktoré voči nej prijal Autorità garante della Concorrenza e del Mercato (Orgán na ochranu hospodárskej súťaže a trhu, Taliansko) z dôvodu zneužívania dominantného postavenia na vnútroštátnom trhu distribúcie a uvedenia na trh zmrzlín balených maloobchodníkom

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Výklad smernice 101 a 102 ZFEÚ v zmysle článku 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

1. Okrem prípadov výkonu kontroly nad podnikmi, aké sú relevantné kritériá na určenie, či zmluvná koordinácia medzi formálne samostatnými a nezávislými hospodárskymi subjektmi predstavuje jediný hospodársky subjekt v zmysle článkov 101 a 102 ZFEÚ, najmä v prípadoch, keď možno považovať existenciu určitého stupňa vplyvu na obchodné rozhodnutia iného podniku, typického pre obchodnú spoluprácu medzi výrobcom a sprostredkovateľmi distribúcie za dostatočnú na kvalifikáciu uvedených subjektov ako súčasť tej istej hospodárskej jednotky? Alebo je potrebné „hierarchické“ prepojenie medzi dvoma podnikmi prejavujúce sa existenciou zmluvy, na základe ktorej sa viaceré samostatné podniky „podriaďa“ riadeniu a koordinácii jednému z týchto podnikov, a teda sa od orgánu vyžaduje, aby preukázal existenciu viacerých systematických a priebežných usmernení spôsobilých ovplyvniť rozhodnutia týkajúce sa činnosti podniku, teda strategické a prevádzkové rozhodnutia finančnej, priemyselnej a obchodnej povahy?

2. Na účely posúdenia existencie zneužitia dominantného postavenia realizovaného doložkami o exkluzivite, má sa článok 102 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že orgán hospodárskej súťaže má povinnosť overiť, či účinkom týchto doložiek je vylúčiť z trhu rovnako efektívnych konkurentov a povinnosť podrobne preskúmať ekonomické analýzy predložené účastníkom o konkrétnej schopnosti namietaného správania vylúčiť z trhu rovnako efektívnych konkurentov? Alebo v prípade vylučovacej doložky o exkluzivite alebo správania, ktoré charakterizujú mnohonásobné zneužívajúce praktiky (zľavy podporujúce vernosť a doložky o exkluzivite), neexistuje právna povinnosť orgánu založiť vytýkanie antitrustového porušenia na kritériu rovnako efektívneho konkurenta?

Uvedené ustanovenia právnych predpisov Únie

Články 101 a 102 ZFEÚ

Uvedené vnútroštátne ustanovenia

Legge 10 ottobre 1990, n. 287 – Norme per la tutela della concorrenza e del mercato (zákon č. 287 z 10. októbra 1990 o pravidlách ochrany hospodárskej súťaže a trhu), článok 3: „Zneužitie dominantného postavenia na vnútornom trhu alebo na jeho relevantnej časti jedným alebo viacerými podnikateľmi sa zakazuje...“

Zhrnutie skutkového stavu a konania

- 1 Unilever Italia Mkt Operations srl (ďalej len „Unilever“) je spoločnosť činná v oblasti vývoja a uvedenia výrobkov bežnej spotreby na trh, značiek s dobrým menom, medzi ktoré v odvetví zmrzlinárstva patria značky Algida a Carte d'Or. Spoločnosť Bomba snc je výrobcom nanukov pôsobiaca v niektorých regiónoch stredného Talianska.
- 2 Podnetom adresovaným Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (Orgán na ochranu hospodárskej súťaže a trhu, Taliansko) (ďalej len „orgán hospodárskej súťaže“) spoločnosť Bomba namietala skutočnosť, že Unilever v uplynulých rokoch vyzvala prevádzkovateľov kúpeľných zariadení a barov, svojich predajcov, aby spoločne s jej výrobkami nepredávali aj nanuky značky La Bomba, dokonca ani v oddelených chladiacich vitrínach, pričom im pohrozila, že viac neuplatní dohodnuté zľavy alebo rozviaže dohody o predaji a bude tiež požadovať zaplatenie sankcií.
- 3 Orgán hospodárskej súťaže konštatoval, že Unilever prijala stratégiu, ktorou vylúčila súťaž na základe zásluh; preto jej uložil peňažnú sankciu a nariadil ukončenie správania považovaného za nezákonné na základe týchto záverov: a) Unilever má na relevantnom trhu dominantné postavenie; b) 150 miestnych distribútorov spoločnosti Unilever (ďalej len „výhradní predajcovia“) nie sú samostatnými podnikmi a ich obchodnú praktiku možno pripísať spoločnosti Unilever; c) správanie spoločnosti Unilever a jej výhradných predajcov na trhu spočívajúce predovšetkým v stanovení povinnosti výhradného predaja výrobkov a uplatnení zliav a odmien podmienených dosiahnutím cieľových obrátov predstavuje zneužitie dominantného postavenia v zmysle článku 102 ZFEÚ.
- 4 Unilever napadla rozhodnutie o uložení sankcie na Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Regionálny správny súd Lazio, Taliansko). Proti zamietavému rozsudku tohto súdu bolo podané odvolanie na vnútroštátny súd, Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko).

Základné tvrdenia odvolateľky vo veci samej

- 5 Odvolateľka vytýka najmä metodologické chyby pri definovaní relevantného trhu (mala sa zohľadniť aj voľne ložená zmrzlina, keďže ide o výrobok, ktorý možno nahradiť baleným výrobkom) a geografického trhu (nemalo sa zohľadniť celé národné územie, ale len miestny trh), ako aj porušenie článku 102 ZFEÚ z viacerých hľadísk: a) Unilever nemá dominantné postavenie; b) jej miestni výhradní predajcovia sú zodpovední za vlastnú činnosť, každý pre svoju oblasť, za uvádzanie výrobkov Unilever na trh, a preto účinky ich správania by sa nemali pripísať spoločnosti Unilever; c) Orgán na ochranu hospodárskej súťaže konkrétne nestanovil schopnosť správania vytýkaného spoločnosti Unilever vylúčiť rovnako efektívnych konkurentov z trhu (výhradné dohody medzi Unilever a predávajúcimi pokrývali sotva 0,8 % všetkých predajných miest aktívnych v Taliansku oproti 8 %, na ktoré sa vzťahovali výhradné dohody podpísané medzi výhradnými predajcami s ich zákazníkmi) ani nevyvážil ich údajne protisúťažné účinky s prosúťažnými účinkami spočívajúcimi v rozšírení distribúcie výrobkov a v znížení ceny pre prevádzkovateľov a spotrebiteľov.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 6 V prejednáwanej veci napriek tomu, že sa Unilever fakticky nedopustila zneužívajúceho správania vytýkaného orgánom hospodárskej súťaže, ale jej výhradní predajcovia, bolo toto správanie pripísané iba jej na základe predpokladu, že Unilever a jej výhradní predajcovia patria k jednému hospodárskemu subjektu. Hoci overiť skutkový stav vyplývajúci z obsahu zmluvného vzťahu medzi Unileverom a jej výhradnými predajcami prináleží vnútroštátnemu súdu, z právneho hľadiska vzniká potreba objasniť pojem „podnik“ a „hospodársky subjekt“ v práve hospodárskej súťaže a kritériá subjektívnej zodpovednosti za porušenie. Treba predovšetkým objasniť, za akých podmienok môže koordinácia medzi formálne samostatnými a nezávislými hospodárskymi subjektmi predstavovať jedno rozhodovacie centrum s tým následkom, že správanie jedného subjektu možno pripísať aj druhému subjektu.
- 7 Vnútroštátny súd v prvom rade cituje ustálenú judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa identifikácie jedného rozhodovacieho centra, pokiaľ ide o skupinu podnikov, pričom sa zameriava na potrebu konkrétneho preukázania skutočného výkonu rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na jej dcérske spoločnosti (rozsudky Areva a i., spojené veci C-247/11 P a C-253/11 P, Schindler Holding Ltd, vec C-501/11, Dow Chemical, vec C-179/12 P). Ďalej uvádza, že v talianskom obchodnom práve v prípadoch výkonu právnej alebo faktickej kontroly akcionárom sú riadenie a koordinácie spoločností predpokladané zákonom, a ak sú založené na základe zmluvy s týmito spoločnosťami alebo na základe ustanovení ich stanov, musia byť preukázané (Občiansky zákonník, článok 2497e a článok 2359f).

- 8 Pokiaľ ide o prípady zmluvnej koordinácie, o aké ide v prejednávanej veci, vnútroštátny súd poznamenáva, že všetky vzťahy obchodnej spolupráce, vrátane tých, ktoré sú podstatné v tejto veci a na ktorých je založený výhradný predaj, charakterizuje určitý stupeň vplyvu zastúpeného na spôsob plnenia sprostredkovateľa. Nevyhnutne však nevedú k riadeniu a môžu sa obmedziť iba na úpravu osobitnej formy delby práce medzi veľké podniky a malé/stredné podniky. Samostatnosť nemôže byť absolútna, napríklad ak je výhradný predajca obmedzený určitými prijatými pokynmi, čo však nespochybňuje to, že podnikateľ má obchodnú a rozhodovaciu nezávislosť a priamu zodpovednosť za náklady a riziká spojené s jeho činnosťou. Výhradný predajca sa totiž v klasickom prípade neobmedzuje na nadviazanie kontaktu medzi stranami, ktoré uskutočnia predaj, ako to robí zástupca, ktorý uľahčuje uzatváranie budúcich zmlúv medzi zastúpeným a tretími osobami, ale nadobúda vo vlastnom mene od poskytovateľa a ďalej predáva tretím osobám s povinnosťou propagovať tovar a vyberať rozdiel medzi kúpnou cenou a cenou ďalšieho predaja.
- 9 Na tomto základe sa vnútroštátny súd svojou prvou otázkou v podstate pýta, aká štrukturálna väzba musí abstraktne existovať medzi výrobcom a jeho sprostredkovateľmi, aby v práve hospodárskej súťaže predstavoval jednu hospodársku jednotku. Postačuje bežný vplyv na vyššie uvedené obchodné vzťahy, resp. či je potrebné skutočné podriadenie jedného alebo viacerých podnikov inému podniku, ktoré treba preukázať na základe formálnych aktov (ako sú rozhodnutia alebo zmluvné dohody), alebo budú postačovať aj obyčajné usmernenia (pokyny, pravidlá správania, služobný poriadok), ktoré môže podstatným spôsobom ovplyvniť rozhodnutia týkajúce sa činnosti obchodného sprostredkovateľa?
- Takéto posúdenie je o to dôležitejšie, keďže predmetná peňažná sankcia má tiež „trestný“ charakter (pretože vzhľadom na jej celkovú výšku predstavuje „postih“) v zmysle článku 7 EDLP, a teda môže byť uložená len v prípadoch a lehotách stanovených zákonom.
- 10 Druhá pochybnosť o výklade, ktorú vnútroštátny súd vyjadril vo svojej druhej otázke, sa týka objektívnej okolnosti porušenia a najmä dôkazného štandardu, ktorý musia orgány ochrany hospodárskej súťaže dodržiavať na účely určenia zneužívajúceho správania vylučovacieho charakteru. Rovnako ako vo veci C-377/20, ktorá je v súčasnosti prejednávaná pred Súdnym dvorom, sa Consiglio di Stato (Štátna rada) pýta, či aj v prípade správania, ktoré teoreticky môže mať obmedzujúce účinky, je každopádne prípustný dôkaz zo strany sankcionovaného podniku o tom, že v skutočnosti nedošlo k žiadnemu obmedzujúcemu účinku.
- 11 Na účely stanovenia významu, ktorý sa má priznať súčasnému alebo potenciálnemu dopadu na hospodársku súťaž v rámci posudzovania v zmysle článku 102 ZFEÚ, vnútroštátny súd odkazuje osobitne na rozsudok Intel (C-413/14 P). Podľa Komisie spoločnosť Intel, vedúca spoločnosť na trhu s počítačovými procesormi, uplatňovala systém zliav a platieb, aby výhradne zásobovala výrobcov počítačov a vylúčila konkurenta s tým istým tovarom z trhu.

Pri posudzovaní tohto správania, ktoré je vo svojej podstate protisúťažné, Všeobecný súd vylúčil, že na účely zistenia jeho zneužívajúcej povahy bude potrebné posúdiť jeho súčasný alebo potenciálny vplyv na hospodársku súťaž vo svetle všetkých okolností veci. Súdny dvor naopak toto tvrdenie vyvrátil a dospel k záveru, že je potrebné zohľadniť tvrdenia spoločnosti Intel, v ktorých tento podnik namietal údajné chyby, ktorých sa dopustila Komisia v rámci analýzy schopnosti sporného systému zliav podporujúcich vernosť vytesniť rovnako efektívneho konkurenta („test AEC“).

- 12 Odvolávajúc sa na citovaný rozsudok Intel odvolateľka vytýka Orgánu ochrany hospodárskej súťaže, že nevykonala žiadnu analýzu skutočných účinkov správania spoločnosti Unilever (teda analýzu o neexistencii vylučujúcich účinkov vo vzťahu k jej rovnako efektívnym konkurentom) a príslušných prosúťažných účinkov (ako to vyplýva zo štúdie objednanej spoločnosťou Unilever u renomovanej spoločnosti pre ekonomické poradenstvo). Orgán ochrany hospodárskej súťaže sa naopak domnieva, že zásady stanovené v rozsudku Intel nie sú v prejednávanej veci uplatniteľné, keďže sa uplatňujú len na zneužitia uskutočnené prostredníctvom zliav podporujúcich vernosť; Súdny dvor len poukázal na „formálnu chybu“ Všeobecného súdu, ktorý nerozhodol o námietkach vznesených odvolateľkou v súvislosti s AEC-testom; každopádne žiadny test nie je schopný súčasne analyzovať veľké množstvo zneužívajúcich praktík.
- 13 Na tomto základe vnútroštátny súd chce zistiť, či, ako to tvrdí odvolateľka, zásady rozsudku Intel sa môžu uplatniť na doložky o exkluzivite alebo na správanie spočívajúce v početných zneužívajúcich praktikách a prípadne, v akých prípadoch alebo za akých podmienok možno vylúčiť relevantnosť AEC-testu alebo štúdie a podrobnejších informácií predložených podnikom. Konkrétne, je vzhľadom na rozsudok Intel posúdenie orgánu ochrany hospodárskej súťaže, ktoré vylučuje relevantnosť AEC-testu a štúdie s podobnou funkciou v prípade správania, o aké ide v prejednávanej veci, oprávnené?